

การบรรยายภาพบุคคลในคำให้การชาวกรุงเก่า The Description of Historical Figures in Ayutthaya Testimony

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักริน จุลพรหม
- สาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
- คณะมนุษยศาสตร์และประยุกต์ศิลป์
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- Assistant Professor Dr. Jakkrin Junlaprom
- Department of Thai Language for Communication,
- School of Humanities and Applied Arts
- University of the Thai Chamber of Commerce
- E-mail: jakkrin__jun@utcc.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาการบรรยายภาพบุคคลในคำให้การชาวกรุงเก่ามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการบรรยายภาพบุคคลของไทยในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยาถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งพบว่า ได้ใช้วิธีการบรรยายภาพบุคคล 3 วิธี คือ หนึ่ง การบรรยายภูมิหลัง แบ่งเป็นบุญเก่า และชาติกำเนิด สอง การบรรยายสภาพปัจจุบัน แบ่งเป็นรูปร่าง สติปัญญา ลักษณะนิสัย และคุณสมบัติเหนือมนุษย์ และสาม การบรรยายสิ่งที่ครอบครอง แบ่งเป็นสมบัติที่ครอบครอง ช่วงเวลาที่มีชีวิต ภริยาและบุตร

คำสำคัญ: คำให้การชาวกรุงเก่า การบรรยาย

Abstract

The purpose of this study was to explore the description of historical figures in Ayutthaya testimonies from the end of the Ayutthaya era to the Early Rattanakosin era. The results demonstrated that there were three descriptive devices: 1) Personal Background Description, 2) Current Status Description, and 3) Possession Description. The first device was divided into two subgroups: *Past Deeds* and *Origin*, while the second device was

divided into four subgroups: *Physical Appearance, Intellectual Abilities, Personalities, and Superhuman Abilities*. The last device was divided into three subgroups: *Possessions, Lifetime, Wife and Children*.

Keywords: Ayutthaya Testimony, Descriptive Devices of People

1. ความเป็นมา

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ คือ สิ่งทีคนในปัจจุบันใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงอดีต เช่น โบราณวัตถุ นิทานพื้นบ้าน พงศาวดาร ตำนานเจดีย์ และบันทึกส่วนตัว เป็นต้น (นาฏวิภา ชลิตานนท์, 2524: 12) คำให้การก็จัดเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ประเภทหนึ่ง เกิดจากเฉลยให้ข้อมูลเกี่ยวกับบ้านเมืองของตนแก่ผู้ชนะสงคราม สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุภาพประทานคำอธิบายเกี่ยวกับคำให้การไว้ในคำนำเอกสารเรื่องคำให้การชาวอังวะว่า “ตามประเพณีแต่ก่อนมาถ้ารัฐบาลประเทศใดได้ชาวต่างประเทศที่รู้การงานบ้านเมืองมากก็ดี หรือแม้ชนชาวประเทศของตนเองได้ไปรู้เห็นการงานบ้านเมืองต่างประเทศมากก็ดี ถ้าแล้วการงานบ้านเมืองต่างประเทศนั้นเป็นประโยชน์ที่รัฐบาลต้องการจะรู้ ก็มักเอาตัวชาวต่างประเทศหรือชาวเมืองของตนที่ได้ไปรู้เห็นการงานมาให้เจ้าพนักงานซักไซ้ไต่ถามข้อความที่อยากจะรู้แลจดเปนคำให้การขึ้นเสนอต่อรัฐบาล” (คำให้การชาวอังวะ, 2457: คำนำ) คำให้การจึงเป็นข้อมูลที่เจ้าของประเทศหรือผู้ที่คุ้นเคยกับประเทศเหล่านั้นเป็นผู้ให้ข้อมูล

นอกจากคำให้การจะทำหน้าที่บันทึกประวัติศาสตร์แล้ว ยังได้สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์และความคิดของผู้คนในอดีตซึ่งเป็นเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ที่มนุษย์ก่อขึ้น หรือเรียกว่า “ปรัชญาประวัติศาสตร์” (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2525: 1) ดังนั้น

การพยายามทำความเข้าใจเอกสารประวัติศาสตร์อย่างรอบด้านจึงมีความสำคัญ เพราะทำให้เกิดการตีความประวัติศาสตร์ได้แม่นยำยิ่งขึ้น (สมศักดิ์ ชูโต, 2519: 19) และยิ่งตีความได้ว่าเอกสารประวัติศาสตร์นิพนธ์เหล่านั้นได้สะท้อนตัวตนของผู้เขียนด้วยเช่นกัน

บทความเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิธีการบรรยายภาพบุคคลไทยในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยาถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้เข้าใจความคิดของผู้จดบันทึกและ/หรือผู้ให้ข้อมูลในอดีตว่าพวกเขาให้ความสำคัญกับข้อมูลใดบ้างผ่านเนื้อหาที่ใช้บรรยายบุคคล โดยมีสมมติฐานว่า สารที่ถูกนำมาใช้บรรยายภาพบุคคลในเอกสารคำให้การชาวกรุงเก่านี้ ได้สะท้อนว่าสารประเภทใดที่มีความสำคัญสำหรับการบรรยายภาพบุคคล

2. คำให้การชาวกรุงเก่า

เอกสารเรื่องคำให้การชาวกรุงเก่ามีประวัติตามคำอธิบายบทพระนิพนธ์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุภาพว่า หอสมุดวชิรญาณได้มาจากประเทศพม่าใน พ.ศ. 2454 ซึ่งเป็นพงศาวดารสยามภาษาพม่า และหอสมุดวชิรญาณได้ขอทำสำเนาคัดลอกไว้ จากนั้นจึงได้แปลเป็นภาษาไทยใน พ.ศ. 2455 สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุภาพทรงตั้งข้อสังเกตเมื่อแรกอ่านฉบับแปลว่ามีเนื้อความคล้ายกับคำให้การขุนหลวงหาวัด จึงทรงสอบทานที่มา และพบว่า คำให้การชาวกรุงเก่าฉบับนี้ รัฐบาลอังกฤษ

ได้จากหอหลวงในพระราชวังเมืองมณฑลเลย ซึ่งขุนนางพม่าอธิบายว่าพระเจ้าอังวะทรงให้เรียบเรียงจากคำให้การของชาวไทยที่ได้ไปเมื่อคราวชนะสงครามกรุงศรีอยุธยา จึงทรงแนพระทัยว่าคำให้การชาวกรุงเก่าฉบับนี้คงเป็นต้นเค้าให้คำให้การขุนหลวงหาวัดซึ่งเป็นฉบับที่พบก่อนในประเทศไทย และทรงเชื่อว่าผู้ให้ข้อมูลในคำให้การชาวกรุงเก่าที่น่าจะมีหลายคน (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 1-5)

3. คำให้การชาวกรุงเก่าในฐานะภาพสะท้อนผู้เขียน

ในการศึกษาความคิดของผู้เขียนเอกสารทางประวัติศาสตร์นั้น สิ่งที่ไม่อาจละเลยได้ คือ นอกจากเอกสารเหล่านี้จะบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นแล้วยังบันทึกเรื่องราวเติมแต่งและทัศนคติของผู้จดบันทึกหรือผู้ให้ข้อมูลอีกด้วย จึงต้องทำความเข้าใจลีลาการจดบันทึกเพื่อหลีกเลี่ยงอคติเหล่านั้นด้วยเช่นกัน (นาฏวิภา ชลิตานนท์, 2524: 16) อีกทั้งต้องไม่ลืมว่าในการศึกษาประวัติศาสตร์ยังมีปัจจัยอีก 3 ประการ คือ 1) ได้มีเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้น 2) เหตุการณ์หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นมักถูกลืม จึงต้องมีผู้บันทึก ผู้สังเกต ผู้จดจำ และ 3) การจดจำนั้นได้กลายเป็นบันทึกที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (ปิยะนาค บุนนาค, 2520: 63) ปัจจัยทั้งสามประการนี้ยังอาจถูกกระทบด้วยปัจจัยด้านระยะเวลาของเวลาที่เกิดเหตุการณ์กับเวลาที่มีการจดบันทึก หรือกระหังอคติของผู้จดบันทึก เป็นต้น

นอกจากนี้ การทำความเข้าใจเรื่องราวในประวัติศาสตร์จะต้องรวบรวมตรวจตราพิจารณาไตร่ตรอง โดยคำนึงว่าเอกสารประวัติศาสตร์ได้บันทึก “พฤติกรรมที่คนสมัยนั้นเห็นว่าสำคัญและหลักฐานต่าง ๆ ที่ร่องรอยไว้ การที่จะรู้และเข้าใจอดีตได้

จึงต้องมีคนทำหน้าที่อ่าน แปล ค้นคว้า รวบรวม ถ่ายทอดบันทึกและหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ให้ปรากฏออกมาเป็นเรื่องราวที่สัมผัสและรับรู้ได้” (นาฏวิภา ชลิตานนท์, 2524: 6) รวมถึงการตีความผ่านถ้อยภาษาเหล่านั้น สารที่ถูกเลือกมาใช้บรรยายภาพบุคคลจะโดยตั้งใจหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่คนในอดีตทิ้งไว้เพื่อให้คนในปัจจุบันถอดรหัสทำความเข้าใจ

4. สารที่ถูกนำมาใช้บรรยายภาพบุคคลในคำให้การชาวกรุงเก่า

จากการวิเคราะห์ พบว่า การบรรยายภาพบุคคลได้อาศัยสาระต่าง ๆ เพื่อใช้บรรยายภาพบุคคล ทำให้ผู้อ่านรู้จักบุคคลเหล่านั้นชัดเจนยิ่งขึ้น โดยปรากฏว่ามีสาระหลัก 3 ประเภท ได้แก่ 1) สาระภูมิหลัง 2) สาระสภาพปัจจุบัน และ 3) สาระการครอบครองดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 สาระภูมิหลัง เป็นข้อมูลที่บอกที่มา ต้นเหตุ หรือข้อมูลที่เกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์ในปัจจุบัน เช่นชาติกำเนิด การได้สั่งสมบุญบารมีมาแล้วหลายชาติ ภูมิลำเนาเดิม ชาติพันธุ์ เป็นต้น สาระในกลุ่มนี้ล้วนให้ข้อมูลสำคัญอันเป็นเหตุผลที่ช่วยอธิบายว่าบุคคลเหล่านั้นได้เกิดมาเป็นเช่นไร หรือได้ครอบครองทรัพย์สินสมบัติและเกียรติยศด้วยเหตุใด เป็นต้น เนื้อหาในกลุ่มนี้แบ่งออกเป็น 2 หมวดย่อย คือ

4.1.1 บุญเก่า เป็นการกล่าวถึงบุญบารมีที่บุคคลนั้นได้เคยสั่งสมไว้ในอดีตชาติ และส่งผลให้เกิดเป็นผู้นำ หรือบุคคลสำคัญ อีกทั้งครอบคลุมถึงการบรรยายเหตุการณ์สำคัญในวัยเยาว์ ตัวอย่างเช่น

“...พระอรรคมเหสีใหญ่ของพระเจ้ากรุงสุโขทัย ประสูตร์พระราชโอรสพระองค์หนึ่ง พระองค์ทรงประทานพระนามว่าพระร่วงเหมือนกัน แต่พระ

ราชโอรสองค์ใหญ่ ซึ่งประสูติจากนางนาคนั้นมีบุญญาธิการศักดิ์ทานภาพเป็นอันมาก ... ด้วยอำนาจลี้จขบารมีอันแก่กล้าที่พระองค์ได้สร้างสม อบรมมาแต่หลัง จึงบรรดาลให้เป็นไปได้ดังนั้น เป็นมหัศจรรย์แล...”(คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 1)

“...พระเจ้าสายน้ำผึ้งพระองค์นี้มีบุญญาธิการเป็นอันมาก ถ้าพระองค์จะเสด็จประพาศไปในที่ตำบลใดอันเป็นโชดเขินเนินหาดดินดอนก็ดี จะเสด็จโดยทางชลมารคไม่ได้ พระองค์ซึ่งพระหัตถ์ไปในที่ตำบลใดตำบลนั้นก็กลับกลายเป็นน้ำไหลไปทั้งสิ้นดุจตั้งสายน้ำผึ้งไหลเปนมหัศจรรย์...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 32)

“...พระมหาจักรวรรดินี้มีบุญญาธิการมาก ได้ช้างเผือกถึง 7 ช้าง คือช้างเผือกพลาย 4 ช้าง ช้างบรมฉัททันต์ 1 อนันตจักรพรรณ 1 อัญจนคชา 1 มหาคชสาร 1 ช้างเผือกพัง 3 ช้างชื่อทิพกิริณี 1 ศิริเอรา 1 รัตนคท 1 ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 69)

“...พระเจ้ามหาธรรมราชาพระองค์นี้มีบุญญาธิการมาก บริบูรณ์ด้วยศีลสมาธิปัญญา พระเกียรติคุณชื่อนี้ ทำให้นานาประเทศยำเกรงพระบารมีนำเครื่องบรรณาการมาทูลเกล้าถวายถึง 50 เมือง...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 133)

บุญบารมีที่ได้สั่งสมมาดังตัวอย่างข้างต้น ส่งผลให้ผู้มีบุญญาธิการเหล่านี้ได้รับสิทธิพิเศษในการเป็นผู้นำ และยังมีอำนาจพิเศษเหนือมนุษย์ เช่น การบันดาลให้สายน้ำไหลได้ บันดาลให้ลูกศรที่ยิงออกไปย้อนกลับมาเองได้โดยไม่ต้องเก็บ หรือการมีวาจาสิทธิ์บอกให้ช้างม้ากลายเป็นหิน หรือให้พืชพรรณออกผลได้ เป็นต้น นอกจากนี้ บารมีที่สั่งสมมายังทำให้ได้ครอบครองสิ่งของมีค่า เช่น ช้างเผือก หรือประเทศน้อยใหญ่น้อมนำเครื่องบรรณาการมาถวายอีกด้วย

4.1.2 การกล่าวถึงเชื้อสาย ชาตีกำเนิด หรือภูมิลำเนาเดิม รวมถึงชาติพันธุ์ด้วย ตัวอย่างเช่น

“...พระเจ้ากรุงจีนผู้ทรงพระนามว่า อูติมาง... ได้ทอดพระเนตรเห็นจันทน์หมากต้นหนึ่งมีดอกใหญ่เกินประมาณ จึงเสด็จเข้าไปใกล้ต้นหมากนั้น ก็ทรงเห็นนางกุมารีผู้หนึ่งมีรูปโฉมงามบังเกิดอยู่ในดอกหมากนั้น ดูเป็นมหัศจรรย์ ...ทรงตั้งพระนามราชกุมารีนั้นว่า นางสร้อยดอกหมาก...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 7)

“...ชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อเมกะโทะเปนเชื้อสายมอญ เปนบุตรชาวบ้านซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ในตำบลตะเกาะวุ่นแขวงเมืองมุตตะมะในรามัญประเทศ ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 19)

“...พระเจ้าจันทราช...ได้ทอดพระเนตรเห็นนางกุมาริคนหนึ่งมีรูปโฉมลักษณะงดงามยิ่งกว่ามนุษย์ทั้งหลาย พระองค์มีความสนเทหารักใคร่ ... นางจึงทูลว่าข้าพระองค์มิใช่เป็นหญิงมนุษย์ เปนเชื้อชาตินางนาคกุมารี แปลงกายขึ้นมาเที่ยวในเมืองมนุษย์ จะตามเสด็จพระองค์ไปมิได้...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 11)

“...พระยากลาโหมพระที่เลี้ยงพระเทียรผู้เป็นพระราชโอรสผู้ใหญ่ขอพระบรมเสวกร จึงปรึกษากับพระพิเรนทรเทพว่าบัดนี้ บ้านเมืองเกิดความเดือดร้อนต่าง ๆ เพราะทำวาศรีสุดาจันทรีไปลอบลักรักใคร่กับขุนชินราช ยกขุนชินราชซึ่งมีตระกูลต่ำช้าขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ไม่มีความลวยเอื้อเพื่อต่อพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเสด็จสวรรคตแล้ว ควรพวกเราซึ่งเปนข้าในใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท จะช่วยกันคิดกำจัดขุนชินราชเสีย ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 67)

ชาตีกำเนิด ภูมิลำเนา หรือชาติพันธุ์ที่ใช้บรรยายลักษณะของบุคคลในประวัติศาสตร์นั้น

ประกอบด้วยส่วนที่เป็นจริงและเหนือจริง ซึ่งนำ สังกศตว่าบุคคลในประวัติศาสตร์ที่มีประวัติคลุมเครือ มักมีชาติกำเนิดที่เหนือจริง เช่น การเกิดจากต้นไม้ ดอกไม้ เป็นต้น ขณะที่จะบรรยายชาติกำเนิดหรือ ภูมิลำเนาของบุคคลที่มีประวัติไม่คลุมเครืออย่าง ชัดเจน นอกจากนี้ ความคลุมเครือยังสัมพันธ์กับช่วงเวลาที่คุณคลปรากฏตัวในคำให้การอีกด้วย นั่นคือ ในช่วงต้นของคำให้การมักบรรยายชาติกำเนิดด้วยความ คลุมเครือและเรื่องเหนือจริง ขณะที่บุคคลที่ปรากฏ ในช่วงหลังจะกล่าวถึงภูมิลำเนา หรือชาติกำเนิดมี ความสมจริงมากกว่า

4.2 สาระสภาพปัจจุบัน เป็นสาระที่แสดง สภาวะปัจจุบันของบุคคลซึ่งครอบคลุมบุคลิกภาพ และลักษณะพิเศษ เช่น ลักษณะรูปร่าง อุปนิสัย คุณลักษณะที่เหนือกว่ามนุษย์ทั่วไป เป็นต้น แบ่งออก เป็น 4 หมวดย่อย ได้แก่

4.2.1 การบรรยายรูปร่างลักษณะ คือ การ บรรยายลักษณะทางกายภาพ เช่น ผิวพรรณ รูปร่าง เป็นต้น โดยมักใช้คำรวม ๆ ว่า รูปร่าง ลักษณะ รูปร่าง และใช้ส่วนขยายแยกเพศ เช่น เพศหญิง ใช้ คำว่า ศิริวิลาส งาม ฟ่องใสโสภา และสำหรับเพศชาย ใช้คำว่าลักษณะดี และมีส่วนน้อยที่บรรยายลักษณะ เฉพาะ ได้แก่ ไบหูยาน อันเป็นสัญลักษณ์ของผู้สูง วัย เป็นต้น ตัวอย่างการบรรยายรูปร่างลักษณะ เช่น

“...พระเจ้ากรุงจีนผู้ทรงพระนามว่า อุติมาง ... พระราชธิดาเจริญวัยวัฒนาการ มีพระชนพรรษาได้ 15 ปี มีรูปลักษณะงามเจริญยิ่งขึ้น มีกิตติศัพท์เลื่องลือ ไปในประเทศธานีใหญ่น้อยว่า พระราชธิดาเจ้า กรุงจีนนั้นมีพระรูปศิริวิลาสงดงาม หานางอื่นจะ เปรียบเสมอมิได้...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 7)

“...ยายกับตาสองสามีภรรยาผู้เป็นเจ้าของไร่ อ้อย พวกกันออกไปดูแลรักษาไร่ เห็นฟองนาโคโตแปลก

ประหลาดดั่งนั้น ก็ยังไม่แจ้งว่าเป็นฟองสิ่งไร จึงนำ ฟองนั้นไปเก็บรักษาไว้ที่บ้าน ครั้นอยู่ไม่นานฟองนั้น ครบกำหนดก็แตกออกเป็นกุมาร มีรูปโฉมลักษณะงาม หาผู้เสมอมิได้...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 12)

“...กุมารนั้นเจริญวัยวัฒนาการขึ้นมีอายุได้ 15 ปี มีรูปกายฟ่องใสโสภา...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 12)

“...แลพระนารายณ์นี้ได้ทรงศึกษาวิทยาาคมใน สำนักพระอาจารย์พรหม ๆ นี้มีอายุมากเป็นผู้เฒ่าใหญ่ ทั้งสองข้างยานถึงป่า เป็นผู้ชำนาญในทางเวทมนต์ มีอานุภาพเหาะเหิรเดิรอากาศได้ เพราะฉนั้น พระนารายณ์จึงมีบุญญาภิหารแลอิทธิฤทธิ์มาก...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 109)

การบรรยายรูปร่างลักษณะบุคคลส่วนใหญ่ เป็นการบรรยายในด้านดี เช่น มีผิวกายฟ่องใส มีรูป โฉมงดงาม หรือการบรรยายลักษณะเฉพาะที่มีไบหู ยานนั้น ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์อื่น ๆ ที่ ตามมาด้วยเสมอ เช่น เมื่อมีรูปโฉมงามก็เป็น ที่หมายปอง หรือมีรูปร่างฟ่องใสโสภา ทำให้แตกต่าง จากคนทั่วไป บ่งบอกว่าเป็นผู้มีบุญบารมี หรือการมี หูยานหมายถึงมีอายุยืนยาวและรวมถึงการมีวิชา อาคมแก่กล้าไปด้วยเช่นกัน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การ บรรยายลักษณะรูปร่างของบุคคลจึงเป็นเครื่องมือ เพื่อโยงไปสู่เนื้อหาอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

4.2.2 การกล่าวถึงสติปัญญา หมายถึง การมีความฉลาดในการแก้ไขปัญหา การปกครอง การสงคราม ตลอดจนการดูแลทุกข์สุขของประชาชน ตัวอย่างเช่น

“...ฝ่ายมะกะโท้เป็นผู้มีปัญญาเฉลียวฉลาดทั้ง องอาจกล้าหาญ รู้เจรจาหวานล้อมผูกไมตรีต่อชน แลช่วยปลดเปลื้องทุกข์ร้อนของชน แลบริบูรณ์ด้วย

ทรัพย์สมบัติ จึงเป็นที่นับถือแก่ชนทั่วไป...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 24)

“...สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรามีบุญญาภิบาลเป็นอันมาก ทรงพระปรีชาเฉียบแหลม สมควรจะสร้างกรุงลงในที่นี้ อันเป็นที่ต้องด้วยพระพุทธานาย...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 49)

“...พระสุริเยนทรราชินีทรงพระปัญญาเฉลียวฉลาด ดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรม ทรงบำรุงไพร่บ้านพลเมืองให้อยู่เย็นเป็นสุข มิได้มีพระไทยยินดีที่จะทำศึกสงครามให้ได้ความลำบากแก่ไพร่บ้านพลเมือง มีแต่ทรงพระอุสาหะบำเพ็ญพระราชกุศลจนพระเกียรติยศเกียรติคุณปรากฏไปในทิศานุทิศทั้งปวง...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 114)

“...ในกาลนั้นมีชายคน 1 ชื่อว่า ศรีปราชญ์ฉลาด ในทางโหราศาสตร์แลพระไตรปิฎก ชำนาญในทางแต่งกาพย์ โคลง บทกลอนทั้งปวง...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 115)

การกล่าวถึงสติปัญญาของบุคคลในคำให้การนั้น ไม่ได้เป็นการกล่าวถึงอย่างลอย ๆ แต่เชื่อมโยงกับเนื้อหาอื่น ๆ อีกด้วย คือ การมีปัญญาจะควบคู่ไปกับทศพิธราชธรรม หรือบุญญาภิบาล เป็นต้น ในอีกด้านหนึ่ง การกล่าวถึงปัญญาจะมีการขยายความด้วยว่าปัญญาที่มีนั้นได้ก่อประโยชน์ด้านใด เช่น ด้านการประพันธ์หนังสือ หรือด้านการเจรจา เป็นต้น

4.2.3 การกล่าวถึงนิสัย หมายถึง พฤติกรรมบางอย่างที่บุคคลนั้นได้กระทำเป็นประจำจนสังเกตได้ว่าเป็นบุคลิกลักษณะประจำตัว ในหมวดนี้หมายถึงทั้งพฤติกรรมที่บุคคลทำเป็นประจำ เช่น การดื่มสุราและนิสัยใจคอ เช่น อ่อนแอ เข้มแข็ง ซื่อสัตย์ ใจบุญ เป็นต้น ลักษณะนิสัยเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรม หรือกรณียกิจน้อยใหญ่ที่ช่วยสะท้อนลักษณะนิสัยจน

ชัดเจน เช่น มีศรัทธาในศาสนา จึงมักสร้างพระอารามหรือไปนมัสการปูชนียสถาน เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

“...พระเจ้าประทุมสุริยวงษ์โปรดเสวยพระสุธารสด้วยน้ำอันมาแต่สระเมืองลพบุรี สระใหญ่นั้นมีน้ำเขียวใสสะอาดมีส่วยน้ำดักถวาย เป็นเวรกันตามฤดูเดือนปีที่กำหนดสงฆ์ได้ขาด...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 10)

“...พระยาจักรีซึ่งเป็นไส้ศึกนั้นพระเจ้าหงสาวดีให้ขุนบำเหน็จรางวัลเป็นอันมาก อยู่ประมาณเจ็ดวันทรงเห็นว่าพระยาจักรีนี้ไม่ซื่อตรงต่อเจ้านายของตน...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 78)

“...ในบัดนี้ทหารไทยผู้ใดจะเป็นทหารเอกยอดดีไปกว่าขุนแผนไม่มี ด้วยขุนแผนเป็นผู้รู้เวทมนต์กล้าหลังใจกล้าหาญเป็นยอดทหาร และมีใจตัญญูแก่เวทียุทธ์พระเดชพระคุณเจ้าท้าวเปียบได้ยาก ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 57)

“...พระเจ้าติโลกนารณนั้นทรงรอบรู้พระไตรปิฎกมาก ทรงพระราชศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ยิ่งกว่ากระษัตริย์องค์ก่อน ๆ ทรงสมาทานศีล 5 เป็นนิจศีล ทรงสมาทานอุโบสถศีลเดือนละ 4 ครั้ง ทั้งทรงบอกพระไตรปิฎกแก่ภิกษุและสามเณร ทรงเล่าเรียนพระกรรมฐาน ปฏิสังขรณ์วัดวาอารามที่ชำรุดให้ปรกติขึ้นเป็นอันมาก แม้กิจการบ้านเมืองทั้งปวงก็ทรงเป็นพระธุระวินิจฉัยโดยธรรม ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 88)

“...เจ้าพระยาราชวงษสรรเห็นเจ้าพระยาสิทธิ์สุจักรเป็นคนเชี่ยวชาญในเวทมนต์ และมีลักษณะกล้าแข็ง เห็นว่าจะมีบุญต่อไปข้างหน้า ก็เลยยกธิดาของตนให้...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 98)

การบรรยายบุคคลด้วยนิสัยมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ด้านดีมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับความศรัทธาใน

พระพุทธศาสนา และมักขยายความด้วยการยกตัวอย่างครุฑานั้น เช่น การสร้างวัด การสมทานศีล เป็นต้น ส่วนด้านร้าย มักเป็นเรื่องอบายมุข เช่น การดื่มสุราเป็นนิจ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีความน่าสนใจเกี่ยวกับการบรรยายบุคคลด้วยลักษณะนิสัยอีกประเภทหนึ่ง คือการกล่าวถึงนิสัยแปลกจากคนทั่วไป บางเรื่อง ซึ่งไม่อาจจัดเป็นด้านดีหรือร้ายได้ เช่น นิสัยชอบดื่มน้ำจากแหล่งน้ำบางแห่ง เป็นต้น ลักษณะนิสัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนช่วยฉายภาพของบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจนขึ้นในมโนภาพของผู้อ่านรุ่นหลัง

4.2.4 คุณลักษณะที่เหนือกว่ามนุษย์ทั่วไปหรือความสามารถพิเศษ ซึ่งเป็นความสามารถที่เหนือจริง เช่น มีกำลังมากจนถือกระบองใหญ่เท่าต้นตาลได้ สามารถสั่งให้น้ำไหลได้ สามารถสั่งให้ฝนหยุดตกได้ มีชาติกำเนิดแตกต่างจากมนุษย์ทั่วไป มีความสามารถในการบังคับช้างม้า และมีเวทมนตร์วิเศษ เป็นต้น การบรรยายมีทั้งการใช้คำกว้าง ๆ เช่น มีกำลังมาก มีมหิทธิฤทธิ์มาก หรือ บรรยายโดยละเอียดด้วยวิธีการขยายความ คุณลักษณะที่เหนือมนุษย์นี้ มักปรากฏร่วมกับการบรรยายบุญเก่าของบุคคลนั้น เช่น บุคคลนั้นเป็นผู้มีบุญจากสังขะบารมีจึงทำให้สั่งฝนให้หยุดตกได้ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

“...เสนาอำมาตย์จึงเชิญบุรุษผู้นั้นขึ้นเป็นกระษัตริย์ครองราชสมบัติในพระนครสวรรค์สืบไป ทรงพระนามว่า พระยาโคตรตะบอง พระยาโคตรตะบององค์นี้ มีบุญญาธิการทรงอนุภาพมาก แลมีพระกำลังมากกว่าคนทั้งปวง คทาธรที่พระองค์ทรงถือนั้นเป็นเหล็กโตเท่าลำตาล ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 29)

“...พระเจ้าอนุราชพระองค์นี้ มีบุญญาธิการเป็นพระสังขารมี ทรงอธิษฐานให้ฝนไปได้ตามพระไทยประสงค์แต่บางสิ่งบางส่วน แลในบางครั้งบางคราว

พระองค์ทรงห้ามฝนให้หยุดได้ และบันดาลฝนให้ตกได้...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 41)

“...พระสุรินทรกุมารขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดินถวายพระนามว่าพระนารายณ์เพราะที่แลเห็นเป็น 4 กรเมื่อขึ้นไปดับเพลิงนั้นเป็นเหตุ พระนารายณ์มีพระมเหสี 2 พระองค์ พระนารายณ์นี้มีบุญญาธิการมาก ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 93)

“...กุมารนั้นเจริญวัยวัฒนาการขึ้นมีอายุได้ 15 ปี มีรูปร่างผ่องใสโสภา และมีอนุภาพมาก จะออกปากกล่าวคำสั่งได้ให้เป็นอย่างไร ก็มักให้เป็นไปตามคำกล่าวดังนั้น ยายตามีความเสนาหาต่อบุตรีบุญธรรมยิ่งนัก จึงให้นามว่าพระร่วง ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 12)

“...ที่สมเด็จพระพุทธองค์ทรงพยากรณ์ไว้ เราได้มาเป็นพระเจ้าแผ่นดินมีอนุภาพมาก เหล็กเราก็กินได้ ลูกศรเรายิงไปให้กลับมามาเราเองได้ ไม่ต้องให้ใครไปเก็บ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 48)

“...ต่อมามีทูตฝรั่งเข้ามาเฝ้า พระนารายณ์จึงรับสั่งให้เอาพรหมายูที่นำพระลานแล้ว เสด็จขึ้นทรงช้างกำลังติดมันอยู่ ทรงไล่ช้างให้หมุนไปหมุนมา ทรงบังคับมิให้ช้างนั้นลวงเลยไปจากพรหมได้ ให้ทูตฝรั่งดูทูตฝรั่งเห็นดังนั้นก็มองดูหน้ากันแล้วสิ้นศรัทธาพากันสรรเสริญว่า สิบไปเบื้องหน้าจะไม่มีใครที่ชำนาญช้างชำนาญมายิ่งกว่าพระเจ้าแผ่นดินพระองค์นี้อีกแล้ว ดังนี้ แล้วถวายบังคมลา ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 94)

“...พระสุริเยนทรราชิบดีนี้มีบุญญาภิหารแลอิทธิฤทธิ์ ชำนาญในทางเวทมนต์กายสิทธิ์มาก เวลากลางคืนก็ทรงกำบังพระกายเสด็จประพาศฟังกัจจตุทุกข์ของราษฎร แลทรงตรวจตราโจรผู้ร้ายมิได้ขาด ...ทรงปั้นแมนหาผู้เสมอยาก นกกาบินร้องมาในเวลา

กลางคืนก็ยิ่งถูก... แลทรงชำนาญในทางโหราศาสตร์ ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 113)

จากการศึกษา พบว่า ลักษณะเหนือมนุษย์แบ่งได้เป็น 2 ประเภทย่อย คือ (1) ลักษณะเหนือมนุษย์ที่ได้มาจากการบุญบารมี ซึ่งบุคคลผู้นั้นต้องบำเพ็ญหรือสั่งสมมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง และ (2) ลักษณะเหนือมนุษย์ที่ได้มาจากการฝึกฝนร่ำเรียน เช่น การฝึกเวทมนตร์จนกระทั่งสามารถบังคับช้างและม้าได้ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการบรรยายบุคคลด้วยลักษณะเหนือมนุษย์กับการปรากฏของบุคคลในคำให้การว่ามักปรากฏในช่วงต้นของคำให้การ และปรากฏมากขึ้นอีกครั้งในช่วงท้าย การอ้างสิทธิเหนือราชบัลลังก์ด้วยลักษณะเหนือกว่ามนุษย์ เช่น กรณีสมเด็จพระนารายณ์ อาจเป็นกลวิธีหนึ่งที่สร้างศรัทธาและความชอบธรรมในการครองราชย์ได้

4.3 สารการครอบครอง หมายถึง การนำสิ่งที่มีบุคคลนั้นครอบครองอยู่มาบรรยายลักษณะบุคคล ซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นอำนาจที่บุคคลนั้นมี หรือสะท้อนความเกี่ยวข้องระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม สารประเภทนี้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ได้แก่

4.3.1 การกล่าวถึงเมืองที่บุคคลผู้นั้นได้ครอง หรือได้สร้างขึ้น ตัวอย่างเช่น

“...พระเจ้าศรีธรรมโศกราช ได้ครองราชสมบัติ ในกรุงปาดลิมุตรมทานคร...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 5)

“...พระเจ้าประทุมสุริยวงศ์ครองราชย์สมบัติ ในกรุงอินทปรัษฎโดยศุขสถาพร...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 10)

“...พระเจ้าจันทราชา พระองค์สร้างเมืองคูขไทยขึ้นครองราชย์สมบัติต่อไป...” (คำให้การ

ชาวกรุงเก่า, 2468: 11)

“...พระร่วงพระราชโอรสองค์ใหญ่ได้เสด็จขึ้นครองราชสมบัติแทนสมเด็จพระราชบิดาต่อไป พระองค์ได้เสด็จไปสร้างเมืองสวรรคโลกขึ้นใหม่ ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 19)

การบรรยายด้วยวิธีการนี้แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ การอ้างถึงเมืองที่ได้ครอบครองต่อกับบรรพชนกับเมืองที่สร้างขึ้นใหม่ แม้ว่าจะไม่มีการขยายความในคำให้การถึงความแตกต่างระหว่าง 2 กรณีนี้มากนัก แต่อาจตีความได้ว่า กรณีที่ครองเมืองต่อกับบรรพชนเป็นการอ้างสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้ครอบครองเมืองนั้น ขณะที่การสร้างเมืองขึ้นใหม่มีนัยสำคัญ คือ เกิดปัญหาภายในหลังเปลี่ยนรัชกาล หรือการขยายอาณาเขตออกไป อันมีนัยถึงพระราชอำนาจของกษัตริย์องค์ใหม่ก็เป็นได้

4.3.2 การกล่าวถึงระยะเวลาในการครองราชย์ วันสวรรคต วันประสูติ พระชนมายุของบุคคลนั้น ซึ่งสะท้อนระยะเวลาของการครองอำนาจ ตัวอย่างเช่น

“...พระเจ้าสุริยราชาเมื่อแรกได้ราชสมบัติพระชนม์ได้ 20 พรรษา อยู่ในราชสมบัติ 27 พรรษา เสด็จสวรรคตพระชนม์ได้ 47 พรรษา พระองค์ประสูตวันจันทร์ ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 11)

“...พระเจ้าอินทปรัษฎผู้สืบพระวงศ์พระเจ้าประทุมสุริยวงษ์นั้น ได้ครองราชสมบัติในกรุงอินทปรัษฎต่อมา ครั้นพระชนม์ได้ 55 พรรษา ก็เสด็จสวรรคต อยู่ในราชสมบัติ 30 พรรษา เมื่อแรกได้ราชสมบัตินั้นพระชนม์ 25 พรรษา ลุศักราช 566...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 15)

“...ในปีนั้น พระลือซึ่งเป็นพระอนุชาต่างมารดาขึ้นครองราชสมบัติแทนสมเด็จพระเชษฐาธิราชต่อไป

พระองค์เสด็จไปครองเมืองนครสวรรค์บุรี มีพระมเหสีทรงพระนามว่าสุธาเทวี พระลือองค์นี้เมื่อแรกได้ราชสมบัติมีพระชนม์ 30 พรรษา ครองราชสมบัติได้ 20 พรรษา* **เสด็จสวรรคตรวมพระชนมายุ 75 พรรษา พระองค์ประสูตรวันจันทร์ ...**” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 27)

“...ในครั้งนั้น พระนครสวรรค์บุรีว่างกระษัตริย์ครอบครองอยู่ถึง 50 ปี ลุคักราช 661 จึงมีขัตติยวงศ์องค์หนึ่งเป็นเชื้อพระวงศ์ของพระลือขึ้นครองราชสมบัติในเมืองนครสวรรค์บุรี มีพระมเหสีทรงพระนามว่าสุมนทาเทวี **ครองราชสมบัติได้ 50 พรรษา เมื่อแรกได้ราชสมบัติมีพระชนม์ 15 พรรษา รวมพระชนมายุ 65 พรรษา เสด็จสวรรคต พระองค์ประสูตรวันเสาร์ ...**” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 27)

“...พระเจ้าพิไชยราชาเมื่อแรกได้ราชสมบัติ มีพระชนม์ 25 พรรษา **อยู่ในราชสมบัติ 40 พรรษา รวมพระชนม์ 65 พรรษา เสด็จสวรรคต พระองค์ประสูตรวันเสาร์ ...**” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 34)

“...พระเจ้าศรีสิงห์เมื่อแรกครองราชสมบัติพระชนม์ 15 พรรษา **อยู่ในราชสมบัติ 35 พรรษา รวมพระชนมายุ 50 พรรษา เสด็จสวรรคต...**” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 35)

การกล่าวถึงระยะเวลาครองราชย์ วันครองราชย์ วันประสูติ (วันใดในสัปดาห์) และวันสิ้นพระชนม์ ฯลฯ ซึ่งนอกจากจะแสดงพระราชอำนาจและบุญญาธิการต่างกันไปแล้วยังมีข้อสังเกตว่าอาจเกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์ด้วยก็เป็นไปได้ ดั่งน่าสังเกตว่าผู้นำส่วนใหญ่จะเกิดในวันจันทร์ อังคาร หรือเสาร์

4.3.3 การกล่าวถึงภริยาหรือบุตรของผู้ถูกบรรยาย ตัวอย่างเช่น

“...พระเจ้าพิศณุราชามีพระอรรคมเหสีทรงพระนามว่า **อินทวดีเทวี** มีพระอนุชาองค์หนึ่งทรงพระนามว่า พิษยราชา คือ พิไชยราชา **พระเจ้าพิศณุราชาเสด็จไปสร้างพระนครพิจิตรบุรี ...**” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 34)

“...พระเจ้าพิไชยราชา มีพระอรรคมเหสีทรงพระนามว่า **ศิริกัญญาราชเทวี** มีพระราชโอรสองค์หนึ่งทรงพระนามว่า **พระศรีสิงห์...**” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 34)

“...ในครั้งนั้น พระนครสวรรค์บุรีว่างกระษัตริย์ครอบครองอยู่ถึง 50 ปี ลุคักราช 661 จึงมีขัตติยวงศ์องค์หนึ่งเป็นเชื้อพระวงศ์ของพระลือขึ้นครองราชสมบัติในเมืองนครสวรรค์บุรี มีพระมเหสีทรงพระนามว่าสุมนทาเทวี **ครองราชสมบัติได้ 50 พรรษา เมื่อแรกได้ราชสมบัติมีพระชนม์ 15 พรรษา รวมพระชนมายุ 65 พรรษา เสด็จสวรรคต พระองค์ประสูตรวันเสาร์ ...**” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 27)

“...สมเด็จพระเอกาทศธรรมมีพระมเหสีถึง 8 พระองค์ แต่มิได้มีพระโอรส ธิดา และพระองค์ทรงพระราชศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนายิ่งนัก ทรงพระอุสาหะเสด็จจะไปนมัสการพระพุทธรูปที่เขารังรุ้งอันมีอยู่ใกล้เมืองหงษ์ ...” (คำให้การชาวกรุงเก่า, 2468: 87)

การกล่าวถึงบุตรภริยาของผู้ถูกบรรยาย มักบรรยายควบคู่ไปกับการครองเมืองและระยะเวลาที่ครองเมือง จึงมีหน้าที่คล้ายกับการบันทึกประวัติส่วนตัวของผู้นั้น อย่างไรก็ตาม อาจตีความการกล่าวถึงภริยาและบุตรได้ว่า เป็นการแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างคนในสกุลต่าง ๆ ตลอดจนการเชื่อมโยงไปสู่เหตุการณ์ต่อมา เช่น การที่สมเด็จพระเอกาทศธรรม

ไม่มีพระโอรสธิดา ก็เป็นต้นเหตุของเหตุการณ์อื่น ๆ ที่จะปรากฏตามมาในคำให้การอีกด้วย

5. สรุปและอภิปราย

จากการศึกษาการบรรยายภาพบุคคลในคำให้การชาวกรุงเก่า ทำให้ทราบว่าคนไทยในสมัยปลายอยุธยาถึงต้นรัตนโกสินทร์มีวิธีบรรยายภาพบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งที่เห็นได้ด้วยตาและสัมผัสด้วยจิตใจ และได้สะท้อนให้เห็นทัศนคติของคนไทยโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพของผู้นำว่าให้ความสำคัญกับบุญเก่าที่เคยสั่งสมมาตั้งแต่อดีตส่งผลให้ได้เกิดเป็นผู้นำอีกครั้ง นอกจากนี้ชาติกำเนิดก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้บุคคลนั้นก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำหรือบุคคลสำคัญ อย่างไรก็ตาม ด้านบุคลิกภาพก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นกัน โดยพบว่าบุคลิกที่ดี งดงาม รูปร่างสวยงาม เป็นลักษณะที่เห็นได้เด่นชัด และถูกนำมาเป็นลักษณะที่ผู้นำหรือบุคคลสำคัญพึงมี อย่างไรก็ตาม นอกจากรูปร่างหน้าตาที่ดีแล้ว นิสัยใจคอ และความสามารถพิเศษก็เป็นองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลเหล่านั้นก้าวขึ้นสู่ความเป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับได้ และประการสำคัญคือ การนำทรัพย์สินสมบัติและบริวารมาเป็นเนื้อหาที่ใช้บรรยาย สะท้อนความคิดเรื่องทรัพย์สินในสังคมไทยหรืออาจตีความได้ว่าทรัพย์สินสมบัติเป็นภาพสะท้อนของบารมีที่บุคคลเหล่านั้นมีอยู่ในปัจจุบัน

นอกจากนี้ สาระที่ถูกนำมาใช้บรรยายแบ่งออกได้เป็น 3 ชุดความคิด คือ ชุดแรกสะท้อนความเชื่อเรื่องบุญเก่าและชาติกำเนิด ซึ่งเป็นชุดความคิดที่เกี่ยวข้องกับศรัทธาและความเชื่อ ชุดที่สอง เป็นสาระที่ผสมผสานระหว่างความจริงกับลักษณะอุดมคติ ได้แก่ การมีรูปร่างลักษณะที่ดี การมีสติปัญญา มีความสามารถเหนือมนุษย์ ชุดที่สาม บรรยายด้วย

ความจริงที่ประจักษ์ได้ เช่น การบรรยายช่วงเวลาที่มีชีวิตอยู่ของบุคคล และช่วงเวลาในการครองสมบัติ ตลอดจนการให้ข้อมูลเกี่ยวกับภริยาและบุตร ชุดความคิดทั้ง 3 ชุดนี้ สะท้อนโลกทัศน์ของสังคมไทยที่มองผู้นำทั้งในด้านที่เหนือจริงหรือลักษณะอุดมคติ ไปจนถึงลักษณะที่เป็นจริงจับต้องได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการบรรยายภาพบุคคลในวรรณคดีสมัยอยุธยา (ปัทมา ที่มประเสริฐกุล, 2547: 436-437) จะเห็นความคล้ายคลึงกันในการบรรยายภาพบุคคลในสมัยอยุธยา คือ เรื่องบุญเก่า ชาติกำเนิด และการสืบเชื้อสาย รูปร่างงาม ความฉลาด และความรอบรู้ในไสยเวท ทรัพย์สินสมบัติที่ครอบครอง เป็นต้น ซึ่งอาจสันนิษฐานได้ว่าสาระต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้บรรยายเป็นค่านิยมสำคัญที่มีต่อบุคลิกภาพของผู้นำในสังคมไทยสมัยอยุธยาตอนปลายถึงต้นสมัยรัตนโกสินทร์

บรรณานุกรม

Angwa Testimony. 1914. n.p. (In funeral memorial of Mom Aim, wife of Prince Pittayalarbpreutithada). (in Thai).

คำให้การชาวอังวะ. 2457. ม.ป.ท. (พิมพ์เนื่องในงานศพหม่อมเอม ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนพิทยลาภพฤฒิธาดา).

Ayutthaya Testimony. 1925. Translated from the Burmese manuscript. 2nd ed. n.p. (In funeral memorial of Lady Seninarongrit). (in Thai).

คำให้การชาวกรุงเก่า. 2468. แปลจากฉบับหลวงที่ได้มาจากเมืองพม่า. พิมพ์ครั้งที่ 2. ม.ป.ท. (พิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพคุณหญิงเสนี ณรงค์ฤทธิ).

Bunnag, Piyanart. 1977. "The Historical Research Methodology." **Ramkhamhaeng University Journal** 4, 3: 63-70. (in Thai)

ปิยนาด บุนนาค. 2520. "การวิจัยทางประวัติศาสตร์." **วารสารรามคำแหง** 4, 3: 63-70.

Chalitanon, Nartvipha. 1981. **Thai Historigraphy**. Bangkok: Thammasart University. (in Thai).

นาฏวิภา ชลิตานนท์. 2524. **ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Chuto, Somsak. 1976. **Philosophy of History**. 2nd ed. Bangkok: Praphansarn. (in Thai).

สมศักดิ์ ชูโต. 2519. **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์สาส์น.

Eawsriwong, Niti. 1982. **Western Historigraphy**.

Bangkok: The Foundation for the Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Project. (in Thai).

นิตี เอียวศรีวงศ์. 2525. **ประวัติศาสตร์นิพนธ์ตะวันตก**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์.

Theekaprasertkul, Pattama. 2004. "The Images of Thai Kings in Literature of the Ayutthaya Period." Master's thesis, Graduate School, Silpakorn University. (in Thai).

ปัทมา ทีฆประเสริฐกุล. 2547. **ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ไทยในวรรณคดีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Assistant Professor Dr. Jakkirin Junlaprom received his Ph.D. in Linguistics from Mahidol University. He is currently a full-time lecturer at School of Humanities and Applied Arts, University of the Thai Chamber of Commerce. He teaches the History of the Thai Language, Thai Language and Society and also Thai Language for Communication. His research interests focus on Thai language and sociology as well as historical Thai.